

V neděli 13. března před polednem zemřel v Praze ve strahovské nemocnici na následky mozkové mrtvice mluvčí Charty 77 prof. dr. Jan Patočka. Prof. Patočka byl hospitalizován od 8. března a byl léčen na následky srdečního kolapsu, který utrpěl při jedenáctihodinovém výslechu, jemuž byl po droben po své rozmluvě s nizozemským ministrem zahraničních věcí dne 1. března. Prof. Patočka by letos oslavil své 70. narozeniny.

Pohřeb zesnulého se konal ve středu 16. března na břevnovském hřbitově. Kromě pozůstalých se zúčastnilo asi tisíc přátel a stoupenců filozofických názorů a občanských aktivit zemřelého filosofa. Mezi přítomnými byla silně zastoupena dělnická mládež, již zůstává filozofický odkaz prof. Patočky neznámý a nedostupný, která ale pochopila, že právě za její zájmy zemřelý bojoval a zemřel. Nechutná policejní asistence narušovala důstojný ráz smutečních obřadů. Nad shromážděním kroužil vrtulník, z přilehlého plochodrážního stadionu se rozléhal řev motorů, které byly záměrně protáčeny do vysokých otáček na neutrální. Přítomní agenti StB odstrkávali kněze, aby mohli fotografovat občany za rakví, fotografovali každého, kdo vhadzoval prst do hrobu, přítomní byli filmováni několika kamerami. V okolí byly připraveny pohotovostní oddíly.

StB se neomezila na pouhé narušování smutečního obřadu. Dne 16. března ráno a v některých případech již 15. března bylo zajištěno na dobu převážně 48 hodin na dvacet čs. občanů. Jmenovitě šlo o Líbu Šilhánovou, manželku Věňka Šilhána, který v srpnu 1968 zastupoval prvního tajemníka Alexandra Dubčeka; doc. Šilhánová byla zajištěna ve svém bytě dne 14. 3. večer, byla provedena domovní prohlídka, po ní dva osmihodinové výslechy, během nichž byla i inzultována (byl jí natržen límec) a bylo jí vyhrožováno. Po 48 hodinách byla propuštěna. Dále šlo (z bývalých členů KSČ) o prof. Vladimíra Kadlece, býv. ministra školství, který byl zajištěn na Křivoklátské a propuštěn po 48 hodinách, a bývalého majora StB Václava Nováka, který byl ze svého bytu eskortován násilím a v poutech, byl vězněn od 6 30 dne 15. března a držen 48 hodin. Po 48 hodin byl zajištěn prof. Václav Černý, který byl podroben výslechu na Václava Havla. Při výslechu vyšetřovatel tvrdil, že Václav Havel všechno doznal a předkládal prof. Černému kopii jeho výpovědi. Z krajní levice byli zajištěni ing. Petr Uhl a Egon Čierny, první na 48, druhý na 36 hodin. Nejvíce byly postiženy okruhy undergroundu a křesťanů: 48 hodin byli zadržováni Jiří Němec, který byl zadržen, když vycházel z kostela po zádušní mši, dále Věra Jirousová, kterou zadržela StB v jejím bytě a při té příležitosti jí zabavila písemnosti, které ležely na stole a pod pohovkou, dále Jana Převratská, zajištěná na pracovišti, dále František Stárek, Milan Hlavsa (není signatář Charty 77; jde o zetě Jiřího Němce) a Svatopluk Karásek. Poslední tři byli v loňském roce trestně stíháni v rámci represe proti undergroundu. Konečně byl zajištěn i dr. Ladislav Hejdiánek. Tento výčet doplňuje Alexandr Kramer, bývalý novinář, který spolu s Petrem Uhlem odmítl nechat si sejmout otisky prstů a fotografovat se. (Těmto ponižujícím úkonům byla zcela protiprávně podrobena většina zajištěných. Čs. zákony umožňují tyto úkony jen vůči obviněným a vůči osobám, jejichž totožnost nelze zjistit nebo těm, kdo byli přítomni tr. činu nebo k jejichž škodě byl tr. čin spáchán; ani v těch případech nelze však nikoho nutit.)

Všichni zajištění byli vězněni na základě §23 zákona č. 40/71 Sb - zákon o SNB, který zní: /1/ Příslušníci sboru SNB jsou oprávněni za účelem provedení potřebných služebních úkonů zajistit každého, kdo výtržnostmi nebo jiným nepřístojným chováním narušuje veřejný pořádek. /2/ Zajištění nesmí trvat déle, než 48 hodin. /3/ O zajištění, jež trvá déle, než 48 hodin, vyrozumí příslušné útvary Sboru národní bezpečnosti, nebrání-li tomu závažné okolnosti, některého z blízkých příbuzných zajištěné osoby, a jde-li o vojáka, jeho přímého nadřízeného.



Z textu ustanovení je zřejmé, že ho bylo zneužito protiprávním způsobem: nikdo ze zajištěných nerušil veřejný pořádek (byli zajištěni až na J.Němce a L.Hejdánka ve svých bytech, bytech přátel nebo na pracovištích), s nikým nebyly prováděny potřebné služební úkony (až na protiprávní daktyloskopii a fotografování). Nikomu ze zajištěných nebylo přečteno ustanovení podle paragrafu 23 zákona o SNB, podle něhož byli zajištěni, a nebylo jim rovněž řečeno, jak dlouho budou zajištěni. Bylo jim přečteno odůvodnění, které zhruba znělo: Jmenovaný je podezřelý, že shromažďuje a rozšiřuje závadné písemnosti zaměřené proti ~~socialistickému~~ socialistickému, (čárka je též od StB) společenskému a státnímu zřízení republiky, zejména v souvislosti s Chartou 77. Všichni byli drženi v podzemních kobkách v Konviktské ulici.

Ve stejné době od rána 16.3. do rána 18.3. byla zajištěna i Lenka Klabanová, psycholožka OÚNZu pro Prahu 2. Dne 15.3. totiž měl být uspořádán v prostorách této instituce psychologický seminář na téma "psychologie intersubjektivit", který měl pojednávat rovněž o otázkách smrti. StB se zdálo, že pořádaný seminář souvisí s úmrtím prof.Patočky a proto krátce po jeho zahájení seminář rozpustila "z moci úřední". Lenku Klabanovou, která ho měla organizovat, vzala na výslech, který trval od 18.hodin až do 1 hodiny ráno. Během výslechu jí odmítli příslušníci StB poskytnout potravu a dokonce i vodu, fyzicky jí vyhrožovali a ohrožovali jí. V 1 hodinu ráno ji bez peněz propustili a doporučili jí, aby šla do Střešovic pěšky; dorazila tam v půl třetí. V 8 hodin ráno dne 16.3. byla znovu zajištěna na 48 hodin, jak jsme uvedli. Na semináři byl zajištěn dr.Lad.Hejdánek a jeho dcera Petra, která však byla po 4 hodinovém výslechu propuštěna. V souvislosti se seminářem byla vyslýchána celá řada osob, naposledy dne 19.3. přednášející Petr Rezek. Lenka Klabanová, Petr Rezek, Petra Hejdánková a další vyslýchané osoby nejsou signatáři Charty 77, policie je ale podezírá ze sympatií k filosofickým názorům zemřelého profesora.

Další osoby byly dne 16.3., tedy v den pohřbu, drženy během dopoledne v místnostech Krajské a městské správy SNB v Bartolomějské ulici: prof.Jiří Hájek, který byl zadržen cestou na pohřeb a který reagoval na toto nehumánní jednání policie přípisem ministru vnitra Obzinovi, dále doc.Mlynář a jeho žena doc.Irena Dubská, František a Iva Krieglovi, Ludvík Vaculík, doc.Hübl, Klement Lukeš, Robert Horák, Erika Kaldecová a Vratislav Brabenec, hudebník, který byl v budově zadržován od 6 do 14 hodin. Jiří Dienstbier a Vladimír Nepraš byli policií znepokojováni ve svých bytech. Syn Jiřího Němce Ondřej byl zadržen na několik hodin na pohřbu, při fotografování na pohřbu byla zadržena řada osob včetně Ivana Kyncla, syna novináře Karla Kyncla; byly jim odejmuty filmy.

Výčet represe, která stihla názorové stoupence a přátele prof.Patočky u příležitosti jeho pohřbu není úplný. Je třeba se zmínit i o tom, že podle chování operativy lze s jistotou předpokládat, že zajištění měli být rovněž Pavel Kohout, Pavel Landovský a Ivan Dejmal. U Jaroslava Suka se ~~StB~~ StB spokojila s tím, že se vykázal potvrzením o pracovní neschopnosti.

V týdnu, který předcházel pohřbu, bylo provedeno ~~něka~~ šest domovních prohlídek. Dne 10.3. v bytě Věry Jirousové, kde bylo zabaveno téměř 100 položek (většinou písemnosti, týkající se Charty 77) a psací stroj. Den na to, 11.3. byly domovní prohlídky u Aleny Lhotové, Bohumily Dolejšové a Václava Vondráčka, jejichž adresy byly nalezeny v bytě Věry Jirousové jako adresy údajného dokumentačního střediska Charty 77. Jmenovaní však oprávněně popřeli, že by své adresy k takovým účelům někomu poskytli. Tito tři občané nejsou signatáři Charty 77 a lístek, na němž byly uvedeny jejich adresy spolu s zásadami údajného střediska je neznámého původu. Dále byla provedena 14.3. zmíněná domovní prohlídka v bytě manželů Šilhánových a konečně téhož dne prohlídka v domě Jaroslava Suka. Výsledky dvou posledních prohlídek nejsou známy, výsledek domovních prohlídek u tří osob předpokládaného dok. střediska byl negativní.



Dne 14.3.1977 byl z vazby na svobodu propuštěn spisovatel František Pavlíček. Trestní stíhání proti němu trvá i nadále. Ve vazbě dále zůstávají spisovatel Václav Havel, novinář Jiří Lederer a režisér Oto Ornest, stejně jako ing.Vladimír Laštůvka a ing.Aleš Macháček, stíhání pro pobuřování v severočeském kraji. Podle neúplných zpráv je t.č. stíhána - a to i vazebně - celá řada čs. občanů, nesignatářů Charty 77, kteří se provinili tím, že zásady nebo myšlenky Charty 77 veřejně propagovali a přitom se obvykle dostali do konfliktu s úředníky státní moci. Většinou jde o mladé dělníky.

Dále je třeba zaznamenat další propuštění z práce: výpověď z toho důvodu, že podepsala Chartu 77 a setrvává na jejich zásadách, dostala Zuzana Dienstbierová, a to k 1.květnu 1977. Pod nátlakem, že nikde nesežene jinou práci, přistoupila na dohodu o rozvázání pracovního poměru knihovnice Jitka Matzenauerová.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Úmrtím prof.Jana Patočky se tragickým způsobem uzavírá první etapa Charty 77. Ještě během své hospitalizace prof.Patočka napsal poslední esej, zasvěcený problémům Charty, poskytl interview německému listu Die Zeit a prostudoval a podepsal dokumenty Charty 77 č.7 a č.8. Dokument č.7 je zasvěcen diskriminaci v oblasti sociálního a hospodářského života a je významným dokumentem, který dokazuje, že činnost Charty 77 není záležitostí disidentů a neslouží k obhajobě intelektuálů anebo lidí, kteří byli v r.1968 u moci, nýbrž že je zaměřena na obhajobu zájmů nejširších vrstev obyvatelstva, na obhajobu sociálních a hospodářských práv ve smyslu paktu o sociálních, hospodářských a kulturních zájmech a právech občanských. Dokument č.8 uvádí soupis 617 jmen všech dosavadních signatářů Charty 77.

Úkoly, které se Charta 77 předsevzala, tím nebyly splněny a Charta bude ve své činnosti pokračovat, přidržujíc se důsledně zásad, které vždy hájila a které vyslovoval především její mluvčí prof.Jan Patočka: v první řadě jde o zásadu, že Charta 77, jako občanská iniciativa, stojí pevně na půdě čs.zákonů a čs.právního řádu a že jejím jediným smyslem a účelem je dosáhnout toho, aby skutečnost v oblasti práv občanských a politických a práv sociálních, hospodářských a kulturních, se v naší zemi postupně přibližovala zákonným normám, které čs.stát uzákonil mj. tím, že přistoupil k oběma mezinárodním paktům. Pokud tento cíl ~~ne~~ nebude splněn, bude existence Charty 77 plně oprávněna. Tento názor sdílí velká většina signatářů Charty 77. Cítí se svým podpisem pod Chartou 77 povinovani odkazu zemřelého mluvčího, sobě navzájem i všem občanům pokračovat v práci, kterou začali. O formách činnosti Charty 77 - které budou opět přísně legální - bude čs.veřejnost včas informována.